

دانشگاه علوم پزشکی تهران

دانشکده پرستاری و مامایی

پایان نامه برای دریافت درجه دکتری تخصصی PhD

عنوان:

**طراحی، اجرا و ارزشیابی برنامه مراقبتی جامع جهت بیماران در انتظار
پیوند کبد: یک مطالعه اقدام پژوهی**

نگارنده:

شیما سادات آقاحسینی

اساتید راهنما:

دکتر ناهید دهقان نیری و دکتر هومن شهسواری

استاد مشاور:

دکتر محسن نصیری طوسی

۱۳۹۷

طراحی، اجرا و ارزشیابی برنامه مراقبتی جامع جهت بیماران در انتظار پیوند کبد: یک مطالعه اقدام پژوهی

مقدمه و هدف: بیماران نیازمند پیوند کبد در فهرست طولانی انتظار قرار می‌گیرند و اغلب دچار یکسری عوارض و مشکلات جسمانی و روانشناختی می‌شوند که کیفیت زندگی آن‌ها را مختل نموده و سبب تبعیت ضعیف از رژیم درمانی می‌شود. این مشکلات بر روی تغییر نتیجه درمان و عوارض قبل و بعد از پیوند تاثیرگذار است. رفع چالش‌های بیماران از طریق یک برنامه مراقبتی جامع و کامل قابل دستیابی است. لذا این مطالعه با هدف طراحی، اجرا و ارزشیابی برنامه مراقبتی جامع جهت بیماران در انتظار پیوند کبد انجام شد.

روش کار: مطالعه کنونی با رویکرد کیفی و با استفاده از اقدام پژوهی انجام شد. مدل مشارکتی اقدام پژوهی بر اساس مدل kemmis (۱۹۹۵) مورد استفاده قرار گرفت. مشارکت‌کنندگان ۱۰ بیمار منتظر پیوند کبد مراجعه‌کننده به درمانگاه پیوند کبد بیمارستان امام خمینی (ره) بودند. پژوهشگر با استفاده از تحلیل محتوای کیفی با رویکرد قراردادی، مشکلات را از درون مصاحبه‌ها با مشارکت‌کنندگان استخراج و به صورت لیست تنظیم کرد. سپس با ۷ نفر از پزشکان تیم پیوند با هدف آشنایی با دلایل و ارایه راه حل جهت مشکلات، مصاحبه‌های فردی انجام داد. در مرحله بعد راه‌حل‌های ارایه شده اجرا و سپس ارزشیابی به صورت کمی و کیفی انجام شد. این مطالعه با انجام دو چرخه کامل اقدام پژوهی به مدت ۲ سال به طول انجامید. در طی دو چرخه اقدام پژوهی جلسات متعدد فردی و گروهی به صورت رسمی و غیررسمی با تیم پیوند برگزار شد.

یافته‌ها: از تجزیه و تحلیل داده‌های حاصل از تحلیل محتوا چهار درون‌مایه، هشت طبقه و ۱۹ زیر طبقه به دست آمد. درون‌مایه‌ها عبارت بودند از: آشفتگی زندگی، جستجوگری، معنویت‌گرایی، دغدغه‌های تازه. مشکلات استخراج شده از این یافته‌ها در پنج گروه کمبود اطلاعات و آگاهی، مشکلات و عوارض جسمانی و روانی بیماری، مسایل اقتصادی، چالش‌های مربوط به عدم رعایت حریم بیمار و کمبود نیروی انسانی دسته‌بندی شدند و سپس جهت ارایه راه حل مورد بحث و بررسی قرار گرفتند. جهت ارتقای آگاهی و کاهش مشکلات جسمی و روحی بیماران از آموزش به بیمار استفاده شد و جهت کمبود نیروی انسانی مکاتبه و نامه نگاری با ریاست دانشگاه علوم پزشکی تهران صورت گرفت. همچنین جهت حفظ رعایت حریم بیمار با جابه جایی درمانگاه به محیط

جدید، تجهیز وسایل و طراحی و چینش منظم این مشکل مرتفع شد. پیگیری و اجرای راه‌کارهای انتخاب شده منجر به جذب پزشک متخصص، حفظ و رعایت حریم بیمار و در نهایت بهبود تبعیت از درمان و کیفیت زندگی بیماران شد.

نتیجه‌گیری: نتایج این پژوهش بیانگر تجارب مشارکت‌کنندگان در درمانگاه و منعکس‌کننده مشکلات آنان در دوره انتظار برای پیوند کبد بود. نتایج این مطالعه نشان داد که با رویکرد تیمی و مشارکتی می‌توان برخی مشکلات بیمار و خانواده‌های‌شان را در درمانگاه پیوند کبد کاهش داد و به ارائه خدمات بهتر کمک نمود. در پژوهش حاضر تبعیت از درمان و کیفیت زندگی بیماران از طریق آموزش و مشاوره بیماران، جذب نیروی انسانی، رعایت حریم بیمار، رفع مشکلات روحی و جسمی، ارتقا یافت. لازم به ذکر است که رفع مشکلات نیازمند توجه و حمایت برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران و همکاری مدیران و مسئولان رده بالا جهت برنامه‌ریزی مناسب برای دستیابی به ارتقای کیفیت مراقبت است.

کلمات کلیدی: برنامه مراقبتی جامع؛ انتظار؛ پیوند کبد؛ اقدام‌پژوهی

Tehran University of medical sciences

School of Nursing and midwifery

Title:

**Designing, implementing and evaluation of a comprehensive
caring program for patients waiting for liver
transplantation: An action research study**

**A thesis submitted as partial fulfillment of the requirements for doctor
philosophy (PhD) degree**

By:

Shima Sadat Aghahosseini

Supervisors:

Nahid Dehghan Nayeri

Homan Shahsavari

Mohsen Nasiri Tosi

2018

Abstract

Designing, implementing and evaluation of a comprehensive caring program for patients waiting for liver transplantation: An action research study

Introduction and objective: Patients requiring liver transplantation are on the long waiting list and often suffer from a series of complications and physical and psychological problems that disrupt their quality of life and cause poor compliance with the treatment regimen. These problems affect the outcome of treatment and complications before and after transplantation. Elimination patients challenges is achievable through a comprehensive care program. Therefore, the aim of this study to designing, implementing and evaluation of a comprehensive caring program for patients waiting for liver transplantation.

Methods: The present study was conducted with a qualitative approach and using action research (kemmis cooperative model). The participants were 10 patients waiting for a liver transplant referring to the liver transplantation clinic of Imam Khomeini Hospital. Researcher extracted a list of problems from the interviews with the participants with qualitative content analysis (conventional approach). In order to clarify of reasons and provide solutions to the problems, researcher conducted interviews with 7 of the physicians of the transplant team. This study included two complete cycle of action research and lasted for 2 years. During the two cycles of the study, a series of individual and group meetings (officially and informally) were conducted with the transplantation team.

Results: As a result of data analysis in the content analysis consisted of four themes, eight category and 19 sub-categories. Themes included: Life turmoil, searching, spirituality, new concerns. The problems extracted from these findings and were categorized into five groups: lack of information and awareness, physical and psychological complications, economic problems, lack of privacy, and lack of human resources. In order to provide a solution to the problem, discussion was conducted. The follow up and implementation of selected choices led to increased awareness of patients, reduction of physical and psychological complications, recruiting specialist physicians, preserving and protecting the patient's privacy and ultimately improving treatment compliance and quality of life in patients.

Conclusion: The results of this study reflect the experiences of the participants in the clinic and reflect their problems during the waiting period for liver transplantation. The results of this study showed that with the team and participatory approach and the involvement of different disciplines and collaboration among the groups, some problems of the patient and their families could be reduced in the liver transplantation clinic and helped to provide better services. In this research, adherence to treatment and quality of life of patients were improved through education and counseling of patients, human resource attraction, observance of patient privacy, and elimination of

mental and physical problems. It should be noted that solving problems requires the attention and support of planners and policymakers, and the collaboration of high-level managers and senior officials in order to properly plan for improving the quality of care.

Key words: comprehensive caring program, waiting, liver transplantation, action research